

HARBIY QISMLARDA YORDAMCHI XO‘JALIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI

Mullayev B.Y.

O‘zbekiston Respublikasi
Jamoat xavfsizlik universiteti magistratura tinglovchisi

ANNOTATSIYA:Bugungi kunda yordamchi xo‘jaliklarni takomillashtirishda xorijiy davlatlarning tajribasidan kelib chiqib takomillashtirish, tajribalar almashish va ularda yordamchi xo‘jaliklarning nima vazifa bajarishi, ularning kelib chiqish tarixi va hozirgi kunda xorijiy davlatlar iqtisodida qanday muhim rol o‘ynashini o‘rganish muhim hisoblanadi. Shuningdek, harbiy qismlardagi yordamchi xo‘jaliklar va aholining qo‘shimcha shaxsiy daromadlariga shaxsiy yordamchi xo‘jaliklar va dehqon xo‘jaliklar muhim rolni tashkil etishini ko‘rishimiz mumkin. Shu sababli hozirgi kunda harbiy qismlarda yetishtirilayotgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining o‘zini o‘zi ta‘minlash jihatidan samarali ekanligini, xorijiy davlatlar tajribasini milliy an‘analarimizga mos ravishda qo‘llash kerakligini isbotlamoqda va yetishtirilgan mahsulotlarning tayyor bozori mavjudligi bu sohaning yanada rivojlantirish zaruratini oshirmoqda. Harbiy qismlardagi yordamchi xo‘jaliklarini harbiy xizmatda zarur qishloq xo‘jaligi mahsulotlari va chorva hayvonlarini yetishtirish, xususiyl sherikchilik orqali yanada samaradorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda

АННОТАЦИЯ:Сегодня важно совершенствовать подсобные хозяйства на основе опыта зарубежных стран, обмениваться опытом и узнавать, какие задачи в них выполняют подсобные хозяйства, историю их возникновения и какую важную роль они играют сегодня в экономике зарубежных стран. Мы также видим, что важную роль в дополнительных личных доходах населения играют подсобные хозяйства в воинских частях и частные подсобные хозяйства и крестьянские хозяйства. Таким образом, доказывается, что сельскохозяйственная продукция, выращенная в воинских частях, эффективна с точки зрения самообеспеченности, необходимо применение опыта зарубежных стран в соответствии с нашими национальными традициями, наличие готового рынка сбыта выращенной продукции. показывает, что необходимость дальнейшего развития этого сектора возрастает. Важно повысить эффективность подсобных хозяйств в воинских частях по выращиванию сельскохозяйственной продукции и скота, необходимых для военной службы, и повысить их эффективность за счет частного партнерства.

ANNOTATION:Today, it is important to improve auxiliary farms based on the experience of foreign countries, to exchange experiences and to learn what tasks auxiliary farms perform in them, the history of their origin and what important role they play in the economy of foreign countries today. We can also see that auxiliary farms in military units and private auxiliary farms and peasant farms play an important role in the additional personal income of the population. Therefore, it proves that the agricultural products grown in the military units are effective in terms of self-sufficiency, it is necessary to apply the experience of foreign countries in accordance with our national traditions, and the presence of a ready market for the grown products shows the need for further development of this sector. is increasing. It is important to increase the efficiency of auxiliary farms in military units to grow agricultural products and livestock necessary for military service, and to increase their efficiency through private partnerships.

Kalit so‘zlar:Harbiy qism yordamchi xo‘jaliklar, xorijiy mamlakatlar, harbiy fermalar, uy tomorqalari, fermer ijtimoiy va mehnat munosabatlari, qishloq xo‘jaligi.

Tarixning turli bosqichlarida yordamchi xo‘jaliklarning rivojlanishi o‘ziga xos xususiyatga ega edi, ya‘ni iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy omillar va ko‘p jihatdan davlat siyosatining maqsad va vazifalaridan bog‘ligidan kelib chiqardi. Shunday qilib, bugungi kunda harbiy qismlarda yordamchi xo‘jaliklarning kelib chiqishi va qaysi tur faoliyat bilan boshqa mamlakatlarda faol ekanligiga nazar

tashlasak o'z yordamchi xo'jaliklarning faoliyatini takomillshtirsak bo'ladi degan xulosa qilamiz. Misol uchun Hindistondagi harbiy yordamchi xo'jaliklar harbiy fermalar deb yuritiladi. Ushbu fermalar Hindiston bo'ylab turli garnizonlarda joylashgan harbiy qo'shinlarni sigir suti bilan toza va uzluksiz ta'minlash uchun tashkil etilgan. Hindiston mustaqillikka erishgach, Hindiston armiyasi harbiy fermalar xizmatni davom ettirdi va kengaytirdi. Harbiy fermer xo'jaliklari 20 000 gektardan ortiq asosiy mudofaa yerlarini egallagan va 25 000 dan ortiq qoramolga ega edi. Shu jumladan 39 ta harbiy fermalar Hindiston bo'ylab Pathankot, Ambala, Srinagar, Agra, Kolkata, Laknau, Allohobod, Meerut, va Guvahati kabi shaharlarda o'z faoliyatini yuritgan.

Birinchi Hindistonda harbiy fermalar 1889-yil 1-fevralda Ollohobod harbiy fermasi tashkil etilishi bilan tashkil etilgan. Shundan so'ng, 100 dan ortiq birlikdan iborat bo'lgan, asosan, hozirgi Markaziy, Janubiy va G'arbiy qo'mondonliklarda ko'p sonli harbiy fermalar tashkil etildi. 1993-yilda Hindiston hukumati tomonidan doimiy harbiy xo'jalik bo'linmalari sifatida tartibga solindi. Harbiy fermalar Hindiston bo'ylab garnizonlardagi qo'shinlarni gigiyenik sigir suti bilan ta'minlash maqsadida tashkil etilgan fermalardir. Mustaqillikka erishgandan so'ng butun Hindiston bo'ylab 130 ta fermer xo'jaligida 30 ming bosh qoramol bilan fermer xo'jaliklari ko'paydi. 1990-yillarda hatto Leh va Kargilda fermer xo'jaliklari tashkil etilgan. Bir asrdan ko'proq vaqt davomida bu fermer xo'jaliklari yiliga 3,5 million litr sut va 25 ming tonna pichan yetkazib bergan. Fermer xo'jaliklari zarur edi, chunki kantonlar shaharlardan uzoqda joylashgan edi. Endi shaharning kengayishi bilan shaharlar va shaharlar ichida kantonlar ham paydo bo'ldi va sut sotib olish tobora ko'proq ochiq bozordan amalga oshirilmoqda. Yillar davomida fermer xo'jaliklari bilan bog'liq turli xil korrupsiya ayblovlari ham e'tiborga olindi. Bu ham fermer xo'jaliklarining yopilishiga sabab bo'lgan sabablardan biri edi.

Shuningdek, harbiy fermer xo'jaliklari Hindistonda sog'ish uyushgan holda yo'lga qo'yilganligi va qoramollarni sun'iy urug'lantirish texnikasining ilg'or yutuqlari bilan ajralib turadi. Ushbu fermalar 1971- yilgi urush davrida g'arbiy va Sharqiy urush frontlarida, shuningdek, Shimoliy qo'mondonlikni Karg'il operatsiyalari paytida sut bilan ta'minlagan. Ular Qishloq xo'jaligi vazirligi bilan hamkorlikda "Freysval loyihasi" ni yaratdilar. Freysval loyihasi qoramollarni chatishtirish bo'yicha dunyodagi eng yirik dastur hisoblanadi. Ushbu fermalar bioyoqilg'ini ishlab chiqishda Mudofaa tadqiqotlari va ishlanmalari tashkiloti bilan ham hamkorlik qildi.

Shuningdek Ispaniyada harbiy yordamchi xo'jaliklari Yeguada Militar nomi bilan tanilgan, Ispaniyaning Andalusiya shahrida joylashgan, sof Andalusiya zotli otlari va arab otlarini etishtirishga bag'ishlangan harbiy ispan naslchilik fermasi. otlar. Ushbu harbiy fermalarga 1847-yilda asos solingan, keyinchalik 1893-yilda davlat harbiy naslchilik fermasiga aylandi. Chorvachilik 1847-yilda tashkil etilgan bo'lib, o'sha paytda dunyodagi eng qadimgi zotli arab otlari ro'yxati bo'lgan.

XIX-asrning o'rtalarida Evropada yengil otliq otlar naslchilikni yaxshilash uchun arab qoniga bo'lgan ehtiyoj qirolicha Izabella II homiyligida Yaqin Sharqqa ekskursiyalarga olib keldi, u arab otlarini sotib olish uchun cho'lga o'z vakillarini yubordi. Uning vorisi qirol Alfonso XII boshqa Yevropa davlatlaridan qo'shimcha arab qonini olib kirdi.

1893- yilga kelib, Ispaniya urush vazirining Qirollik buyrug'i bilan Ispaniyaning Kordova shahridagi Moratalla shahrida Yeguada Militar davlat harbiy naslchilik fermasi tashkil etilgan bo'lib, asosiy maqsad ispaniyalik otliqlar uchun ispan zaxirasini yaxshilash uchun arablarni iber otlarida chatishtirishdan iborat. Dastlabki mandat har xil zotdagi 75 ta zotdor otlarni sotib olish, Moratallada saqlash va ispan harbiylariga tegishli yoki ijaraga olingan yerlarda yetishtirilgan g'alla va pichanlarni boqishdan iborat edi. Barcha xarajatlar Ispaniya harbiy ot xizmatlari tomonidan to'lanishi kerak edi va otliqlar xodimlar bilan ta'minlanadi. Ayg'irlarga xizmat ko'rsatishga ruxsat berilgan ayg'irlar "eng to'g'ri qonga ega deb hisoblangan va otlar populyatsiyasini yaxshilashga hissa qo'shadigan barcha chora-tadbirlarni chuqur va ilmiy jihatdan tahlil qilish" bo'ladi. Ayg'irlarni baholash ommaga e'lon qilinishi va Yeguada Militar standartlariga javob bermaydigan har qanday yosh otlar sotilishi va mablag'lar dasturning ishlashini to'ldirish uchun ishlatilishi kerak edi.

XX-asrda otliq otlarga bo'lgan ehtiyoj kamaygani sababli, naslchilikning asosiy e'tibori sof ispan otining qonini saqlab qolish va yuqori zotlarni ko'paytirishni davom ettirish uchun genetik rezervuarga aylandi.

Hozirgi kunda sifatli arab otlari, har ikkala zotli ayg'irlar Ispaniya otlarini yaxshilash uchun xususiy ot zotlariga beriladi.

Bugungi kunda Jerez de la Frontera hududida ikkita ob'ekt mavjud bo'lib, biri birinchi navbatda ayg'irlar uchun, ikkinchisi toychoqlar va quyonlar uchun, shuningdek, butun mamlakat bo'ylab bir nechta ayg'ir omborlari mavjud. Zamonaviy bir-biriga yaqin joylashgan ikkita joyga ega, Jerez de la Frontera va Arkos de la Frontera o'rtasida joylashgan Vicos (Cortijo de Vicos) va Jerez de la Frontera shimolidagi Garrapilo (Deposito de Sementales). Ispaniya bo'ylab tarqalgan yettita ayg'ir ombori ham bor. Vikos 1042 gektar, Garrapilos 630 gektar yerga ega. To'ychoqlar Vikosda yashaydi, naslsiz to'lg'oqlar sutdan ajratilmagan tayog'i bo'lgan toychoqlardan alohida saqlanadi va sutdan ajratilgan xo'tiklar Garrapiloga besh yoshga to'lgunicha boradilar, bu vaqtda ba'zi etuk ayg'irlar Xeres de la Fronterada qoladi, boshqalari esa onaga joylashtiriladi. Ushbu harbiy fermalardagi otlar har yili musobaqalar Feria de Xeres davrida o'tkaziladi.

Yana misol uchun Rossiya Federativ Respublikasining yordamchi xo'jaliklarini alohida ahamiyatga ega qarasaq bu Rossiya uchun an'anaviy bo'lgan iqtisodiy faoliyat turi xisoblangan. Qishloq aholisi ham, ko'plab shaharliklar ham o'z tomorqalarida oilalari uchun sabzavot va mevalar etishtirishadi. Shunday qilib, statistik ma'lumotlarga ko'ra, Rossiyada shaxsiy yordamchi xo'jaliklar va xususiy uy-joy uchastkalarini 93 foizi fuqarolarni kartoshka, 50 foizi - sut, 56% - go'sht maxsulotlarini o'zlari istemoli uchun ishlab chiqarishadi.

Shaxsiy yordamchi xo'jaliklar Qora Yer mintaqasidagi fuqarolar daromadlarining 80 foizini tashkil qiladi. Umuman olganda, mamlakat hozirda o'tkazmoqda 35 million kishilik xususiy uy-joy uchastkalarida shaxsiy yordamchi tomorqa xo'jaliklari mavjud ya'ni, uchdan bir qismidan ko'proq ular 6,4 million gektar yerga egalik qiladi. Bu, birinchidan, ishlab chiqarilgan yoki qayta ishlangan mahsulotlarni sotish jarayonida boshqa shaxslar bilan munosabatlarni tartibga solish zarurligi, ikkinchidan, zarur davlat organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va yer egalari o'rtasidagi munosabatlar masalalarini hal etishda shaxsiy yordamchi xo'jaliklarni yuritish uchun berilgan; uchinchidan, shaxsiy sho'ba korxonasini boshqaradigan shaxslar o'rtasidagi ichki munosabatlar. Rossiya Federatsiyasining 1992- yil 23- dekabrda "Rossiya Federatsiyasi fuqarolarining shaxsiy dehqonchilik, bog'dorchilik va yakka tartibdagi uy-joy qurish uchun yer uchastkalarini xususiy mulk olish va sotish huquqi to'g'risida" gi qonuniga ko'ra ijobiy tomonini ta'kidlash keraki ushbu qonunning bandlari: birinchidan, quyidagicha nomidan qonun qamrab olingan faqat Rossiya Federatsiyasi fuqarolari. Ikkinchidan, yerlarni xususiy mulkka o'tkazish Rossiya Federatsiyasi va respublikalarning yer qonunchiligiga muvofiq amalga oshirilishi belgilandi.

Shuningdek Rossiya Federatsiyasi Oliy Kengashining joriy etilgan 1992- yil 23- dekabrda xuddi shu nomdagi qarori bilan kuchga kirgan. 1996-yilda bog'bonlar, bog'bonlar va fermer xo'jaliklari egalari davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash to'g'risidagi Farmonda asosan deklarativ normalar mavjud: zarur sharoitlar yaratish, xizmat ko'rsatishni kengaytirishni ta'minlash, ajratishni ta'minlash hisoblanadi. Ushbu me'yoriy hujjatning yagona ijobiy tomoni Rossiya Federatsiyasi hukumatiga 1996- yilda Davlat Dumasiga "Shaxsiy yordamchi dehqonchilik to'g'risida" gi qonun loyihasini kiritish bo'yicha ko'rsatma berilgan. Bunda shaxsiy yordamchi dehqonchilikni batafsil tartibga solish yo'q edi, bundan tashqari, nomidan kelib chiqadigan bo'lsak, Farmonning o'zi shaxsiy yordamchi xo'jalik maqomini mustahkamlash niyati yo'q edi.

Qonunning 2- moddasida yordamchi xo'jalik ta'rifi belgilab qo'yilgan - bu qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash bo'yicha tadbirkorlik bilan shug'ullanmaydigan faoliyat shaklidir deb belgilab o'tilgan.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish yoki faqat qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash shaxsiy dehqonchilik doirasida amalga oshirilmaydi va bu mutlaqo to'g'ri emasdek tuyuladi, bu ta'rifda shaxsiy yordamchi xo'jalik qanoatlantirish maqsadida amalga oshiriladi, deyiladi ya'ni shaxsiy ehtiyojlarni qanoatlantirish hisoblanadi.

Qonun qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotishga qaratilgan faoliyatni (ya'ni moddiy manfaatlar olish) tadbirkorlik bilan shug'ullanmaydi deb tan oladi. Tadbirkorlik faoliyati faqat ular yaratilgan

maqsadlarga erishish uchun xizmat qiladigan va shu maqsadlarga mos keladigan darajada hisoblanadi. Shaxsiy yordamchi xo'jalik - bu shaxsiy ehtiyojni qondirish uchun amalga oshiriladigan faoliyat turi ehtiyojlar va shuning uchun amalga oshirish mahsulotlar finalga yuborilishi kerak oxir-oqibat shaxsiy ehtiyojlarni qondirish uchun shaxsiy yurituvchi fuqarolarning qishloq xo'jaligi mahsulotlarida yordamchi xo'jaligidir.

Qonuniy bu faoliyat turini fuqaro yoki fuqaro va u bilan birga yashaydigan shaxslar amalga oshirishi aytiladi u bilan birga oila a'zolari shaxsiy dehqonchilik bilan shug'ullanishi mumkin. Yordamchi xo'jaligini yurituvchi asosiy sub'yekt oila emas, balki fuqarodir, deb faraz qilaylik. U holda qonun xususiy uy-joy uchastkalari fuqaro yoki qonunda shaxsga qo'yiladigan talablar belgilangan ya'ni yer uchastkasiga ega bo'lgan fuqaroning mavjudligi, yer uchastkasi shaxsiy dehqonchilik uchun berilgan yoki olingan, huquqiy layoqatli hisoblanadi.

Rossiya fuqarolarining shaxsning qaysi yoshda shaxsiy dehqonchilik bilan shug'ullanishi mumkinligini aniqlash uchun bu davlatning Yer va Fuqarolik Kodekslari normalariga murojaat qilish kerak. Fuqarolik Kodeksida shaxs voyaga etganida (18 yosh) to'liq qobiliyatga ega bo'lishini belgilaydi. 14 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan shaxslar yillar qisman qodir. Yer kodeksi yer munosabatlarining ishtirokchilari fuqarolar, yuridik shaxslar, Rossiya Federatsiyasi, Rossiya Federatsiyasining ta'sis sub'ektlari, munitsipalitet ekanligini belgilaydi. Chet el fuqarolarining huquqlari yer uchastkalarini olish Yer kodeksi va federal qonunlarga muvofiq belgilanadi.

1960-yillarning boshlarida. iqtisodiy siyosat vektori mamlakatni qo'shimcha oziq-ovqat resurslari bilan ta'minlash uchun aholining shaxsiy uy xo'jaliklarini rag'batlantirishga qaratilgan edi: cheklovlar olib tashlandi, yordamchi xo'jaliklarni qo'llab-quvvatlash choralari ko'rildi. 1990-yillardagi inqiroz davrida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida ishlab chiqarishning pasayishi, ishsizlikning tez sur'atlar bilan o'sishi sharoitida va aholi turmush darajasining keskin pasayishi, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarga bo'lgan ehtiyoj kuchaydi chunki aholining o'zini o'zi bandligini ta'minlash va bu orqali birlamchi ehtiyojlarni qondirish, ishsizlikni kamaytirish muhim hisoblanar edi.

Shuningdek, Belarus Respublikasida ham iqtisodiy rivojlanishining ustuvor yo'nalishlaridan biri bu qishloq xo'jaligi samaradorlikni oshirish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, qayta ishlash korxonalarini bilan integratsiyalashuv asosida yirik qishloq xo'jaligi korxonalarini rivojlantirish ustuvor vazifa qilib belgilangan. Shu tizimda shaxsiy yordamchi xo'jaliklarni rivojlantirish maqsadga muvofiqligi, buning natijasida qo'l mehnatidan foydalanish, ibtidoiy texnologiyalar va urug'larning ommaviy ko'payish, o'simliklarni begona o'tlar, zararkunandalar va kasalliklardan himoya qilishning zamonaviy tizimlarining etishmasligi hosildorlik juda pastligi yordamchi xo'jaliklarning kichik nuqsonlaridan biri bo'lgan.

Bundan tashqari, bugungi kunda qishloq aholisining asosiy qismi ijtimoiy ishlab chiqarishda band bo'lib, qishloq aholisini ish bilan ta'minlash muammosi amalda bartaraf etildi. Bunday qiyin vaziyatdan chiqish yo'li millionlab beloruslar uchun dehqonlar qo'l mehnatini kuchaytirish va vaqtni behuda sarflashmasdan shaxsiy yordamchi xo'jaliklarning rentabelligini oshirish mumkinligi aniqlandi.

Bugungi kunda Belarusiya qishlog'ining mehnatga layoqatli aholisining aksariyati uchun asosiy daromad manbai davlat sektorida ishlash. Buni Belarus Milliy Fanlar akademiyasining Sotsiologiya instituti tomonidan 2006–2009-yillarda qishloq aholisi o'rtasida o'tkazilgan respublika so'rovlari natijalari tasdiqlaydi. Ishlayotgan qishloq aholisi endi yo'q yordamchi xo'jaliklar orqali daromadni oshirish zarurati qolmayapti. Qishloq turmush tarzi ham o'zgarimoqda: qishloq xo'jaligi shaharchalari qurilishi, ijtimoiy-maishiy sharoitlarning yaxshilanishi qishloq hayotini shahar

Menejerlar va mutaxassislarining yarmidan ko'pi 2008- yilda Belarus Milliy Fanlar akademiyasining Sotsiologiya instituti tomonidan o'tkazilgan ekspert so'rovi davomida qishloq xo'jaligi korxonalarini mutaxassislari 59,6% (63 ta so'rov o'tkazildi) ular qishloq xo'jaligi shaharlari va qishloqlari aholisi uchun yordamchi tomorqalarga ega bo'lishi shart emas deb hisobladilar. Shaxsiy tomorqada ishlash zarurati yo'qligi, do'kondagi barcha mahsulotlarni sotib olish dam olish, bolalarni tarbiyalash, uyda narsalarni tartibga solish va shaxsiy dehqonchilikdan past daromad keltirishini ta'kidlaydi.

Yordamchi xo'jalikning foydaga yo'naltirilganligi va tovaruvchanligi uning asosiy mezonlari bo'lib xizmat qiladi. Shu munosabat bilan sharoitlarda muhim tadqiqot vazifasi bozor munosabatlariga o'tish qandayligini aniqlashdir. Xususiy tomorqa uchastkalari bugungi kunda qishloq xo'jaligi bozorining haqiqiy sub'ektiga aylanishga qodir. Hozirgi vaqtda qishloq aholisining aksariyati shaxsiy yordamchi tomorqalariga ega va qishloq aholisining respublika so'rovlariga ko'ra an'anaviy qishloq aholi punktlari aholisi orasida qishloq xo'jaligi shaharlariga qaraganda bir oz ko'proq yordamchi tomorqa egalari bor.

2009- yilda o'tkazilgan mehnatga layoqatli qishloq aholisining respublika so'rovi (tanlama hajmi 727 kishi) shuni ko'rsatdiki, qishloqning beshdan bir qismi shaxsiy dehqonchilikni kengaytirish istagida (18,4%), taxminan bir xil (19,8%) istaydi, lekin bunday imkoniyatga ega emas, 41,8% o'z yordamchi xo'jaliklarini kengaytirishni istamaydi. Tanlovdagi ortiqcha qismi yordamchi xo'jalikni kengaytirish yo'lidagi asosiy to'siq ishlaydigan qishloq aholisining yarmi (53,5%) bepul yo'qligini ta'kidlashdi. So'rovlar davomida yordamchi xo'jalik hajmini oshirish istagi yoki qobiliyatining yo'qligiga ta'sir ko'rsatuvchi boshqa omillarga mablag' etishmasligi va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotib olish narxining pastligi, zaif ozuqa ta'minoti, ishonchli xaridorning yo'qligi, taqchillik kiradi deb bildirdilar.

Dehqon xo'jaliklarining sa'y-harakatlarini birlashtirish va ularni kooperativ harakatiga qo'shish orqali shaxsiy tomorqa tomorqalarining samaradorligini oshirish va o'z mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishdan tushadigan daromadlarni ko'paytirishga erishish mumkin.

O'tkazilgan tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, shaxsiy yordamchi xo'jaliklar ishlab chiqarish hajmining kichikligi, tarqoqlik, texnik vositalarning yetishmasligi tufayli tomorqachilikdan mayda ishlab chiqarishga o'tishni ta'minlamaydi. Qishloq aholisining ozgina qismigina barqaror kichik dehqonchilikni olib boradi va shaxsiy dehqonchilikni hisobga oladi qo'shimcha pul daromad manbaiy hisoblanadi. Aksariyat fermer xo'jaliklari asosan oila ichidagi iste'molga qaratilgan va ko'rib chiqiladi qiyin hayotiy vaziyatlarda omon qolish manbaiy, moddiy qiyinchiliklarni engish uchun qo'shimcha manba sifatida qaraladi. Bunday iqtisodiyot foyda olishga intilish bilan emas, balki oila hayotini saqlab qolish bilan tavsiflanadi.

Mehnatkash qishloq aholisi shaxsiy tomorqalarni kengaytirish va uni mayda ishlab chiqarishga o'tkazish zaruriyatini sezmayapti. Ularning asosiy daromad manbai jamoat ishlab chiqarishidagi mehnat bo'lib qoladi. Shaxsiy yordamchi xo'jaliklarda bunday yo'q bo'lishiga qaramay yirik fermer xo'jaliklari kabi muhim resurslar, ularning ta'minlashdagi roli mamlakatda qishloq xo'jaligi mahsulotlari balansi va aholining oziq-ovqatga bo'lgan ehtiyojini qondirishda juda katta ahamiyatga ega. Qishloq xo'jaligi yerlarining atigi 11%, shaxsiy tomorqa yerlari yalpi mahsulotning 30% ga yaqinini ishlab chiqaradi.

Bundan tashqari, shaxsiy yordamchi xo'jaliklar jamiyatni barqarorlashtirishda, ishsizlikning oldini olishda muhim iqtisodiy va ijtimoiy omil hisoblanadi.

Shunday qilib, shaxsiy yordamchi xo'jaliklar o'zlarining past sotilishiga qaramay, bugungi kunda bir qator ijtimoiy ahamiyatga ega funksiyalarni bajaradilar, qo'shimcha iqtisodiy zaxira bo'lib xizmat qiladilar va qishloq aholisi tomonidan qabul qilinadi. Ularning rivojlanishi oziq-ovqat ta'minoti bilan chambarchas bog'liq mamlakat xavfsizligidir. Shu munosabat bilan kelgusi yillarda tomorqa tomorqalarining roli va ahamiyati yuqoriligicha qoladi, deb taxmin qilish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1."Military Farms Services". Indian Army. Retrieved 2 Feb 2018.
- 2."Colonial-Era Military Farms Face Closure". NDTV.com. Retrieved 2018-02-02.
- 3."Army's military farms to be shut, flag ceremony for closure at Delhi Cantt".
4. "Recommendations of Shekatkar Committee". pib.nic.in. Retrieved 2018-02-02.
5. "Ministry of Defence approves first phase of reforms in The Armed Forces". pib.nic.in. Retrieved 2018-02-02.
- 6."Push for Army reforms: 57,000 posts to be rejigged, 39 military farms to be shut – 7.Times of India ►". The Times of India. Retrieved 2018-02-02.
8. "All military farms to shut shop by 2017 - Times of India". The Times of India. Retrieved 2018-02-02.

9. Waechter, Terry. "The Yeguada Militar" (PDF). Retrieved 28 November 2012.
10. "Yeguada Militar de Jerez". TrofeoCaballo.com. Retrieved 30 November 2012.
11. "La Yeguada Militar". Retrieved 28 November 2012.
12. Sábado de Oro en Sementales (In Spanish)
13. Los enganches guían a la Feria a su traca final (In Spanish)
14. Campiglio, Elizabeth G. "Spanish Arabians". Arabian Horse – Bloodlines –
15. Spanish Arabians. Arabian Horse Association. Archived from the original on 14 November 2007. Retrieved 2 October 2007.
16. Recuerda, Jerez. "Las Cifras de la Represión en Jerez de la Frontera ("Figures of 17. Repression in Jerez de la Frontera")" (in Spanish). Retrieved 29 November 2012.
- El Depósito de Sementales pasará a compaginar el uso militar con el civil (In Spanish)
18. El Ayuntamiento recuperará Sementales para hacer un gran complejo relacionado con el caballo (in Spanish)
19. "Defensa colaborará en la protección de tres especies amenazadas (Defense will assist in the protection of three threatened species)" (in Spanish). Canal Sur (Andalucía). 29 March 2010. Retrieved 28 November 2012
20. О принудительном обобществлении скота // Журнал "Коммерсантъ Власть". — 2012-03-26. — С. 55. Архивировано 28 марта 2018 года.
21. XXVIII. Неравенство, нищета, спекуляция - Власть и оппозиции - В. Роговин. trst.narod.ru. Дата обращения: 28 марта 2018. Архивировано 28 марта 2018 года.
22. Жизнь крестьян в социалистических колхозах. Дата обращения: 1 ноября 2011. Архивировано из оригинала 25 июня 2012 года.
23. Повинности советских крестьян: барщина и оброк. Дата обращения: 1 ноября 2011. Архивировано 25 октября 2011 года.
24. Постановление Совета Министров СССР от 08.04.1953 N 979. www.libussr.ru. Дата обращения: 25 января 2021. Архивировано 13 июня 2021 года.
25. Указ Президиума ВС СССР от 27.08.1956 о денежном налоге с граждан, имеющих скот в городах — Викитека. ru.wikisource.org. Дата обращения: 25 января 2021. Архивировано 31 октября 2020 года.
26. О мерах борьбы с расходом из государственных фондов хлеба и других продовольственных продуктов на корм скоту (не действует на территории Российской Федерации с 21.02.2020 на основании постановления Правительства Российской Федерации от 03.02.2020 N 80), Постановление Совмина СССР от 27 августа 1956 года №1192. docs2.cntd.ru. Дата обращения: 25 января 2021.
27. tabson.ru. КАК ХРУЩЕВ УНИЧТОЖАЛ ЭКОНОМИКУ СОВЕТСКОГО СОЮЗА | Блог. vr43.ru. Дата обращения: 25 января 2021. Архивировано 25 июня 2021 года.
28. Указ Президиума ВС СССР от 04.11.1964 N 2989-VI. www.libussr.ru. Дата обращения: 25 января 2021. Архивировано 13 июня 2021 года.
29. Ольга Игнатова. С дачи - не надо // Российская газета - Неделя : газета. — 2017. — 26 апрель (№ 7257 (91)). Архивировано 22 октября 2018 года